

Psaní i/y v kořenech a koncovkách

27. 10. 2016

Psaní i/y po souhláskách tvrdých a měkkých

i po souhláskách tvrdých v případě vlastních jmen nebo slov přejatých, popř. v citoslovcích (a ve slovech z nich odvozených)

historie Richard diktát dilema kikirikí chichotat se

y někdy po měkké souhlásce **c** ve slovech přejatých a v koncovce slov domácích patřících ke vzoru **hrad**

tácy puncy kecy placy trucy (vs. paňáci, skici, Nohavici atd.)

Předpona vy-

vy-sel

(sít: za-sel, o-sel)

visel

(viset: visící, visutý)

Vyjmenovaná slova – vybrané případy

nabít : nabýt

líčí : lýčí

dobít : dobýt

vískat : výskat

vymítat : vymýtit

vít : výt

nazívat se : nazývat se

vír : výr

pikat : pykat

Mluvnický rod

životný

neživotný

NOMINATIV

sněhulák

hmyz

AKUZATIV

sněhuláka

hmyz

-> jména rodu mužského neživotného nerozlišují NOM a AKUZ (pozor na jména vzoru **soudce**, která v sg. nerozlišují Nom a Ak, ale jsou rodu životného!)

i/y v koncovkách podle vzorů

substantiva

MASKULINA: pán hrad muž stroj soudce předseda

FEMININA: žena růže píseň kost

NEUTRA: město moře kuře stavení

adjektiva

mladý jarní otcův matčin

Shoda přísudku s podmětem

Kočky lovily hraboše.

Hraboši byli loveni kočkami.

přísudek = sloveso v určitém tvaru

podmět = jméno v 1. pádě

Shoda přísudku s podmětem

podmět vyjádřený jediným jménem

rod **mužský životný** v čísle množném → **-i**

Chlapci se rozeběhli. Chlapci se cítili zdrávi. Chlapci byli sami doma.

rod **mužský neživotný** nebo **ženský** v čísle množném → **-y**

Stroje se rozeběhly. Dívky se cítily zdrávy. Dívky byly samy doma.

rod **střední** v čísle množném → **-a**

Děvčata se rozeběhla. Děvčata se cítila zdráva. Děvčata byla sama doma.

Shoda přísudku s podmětem

1) Podmět předchází přísudku

1.1) podmět složený ze jmen v čísle **jednotném**

1.1.1) obsahuje jméno mužského rodu životného

Muž a žena stáli poněkud bezradně před obchodním centrem.

1.1.2) neobsahuje jméno mužského rodu životného

Rakousko a Polsko přistoupily neprodleně k jednání.

Garáž i auto byly zničeny povodní.

Shoda přísudku s podmětem

1.2) podmět složen ze jmen v čísle množném

1.2.1) rod mužský životný ANO

Maličcí papoušci a opičí mláďata přilákali do zoo mnoho návštěvníků.

1.2.2) rod mužský životný NE

Létající talíře a další atrakce kroužily noční oblohou.

1.2.3) pouze rod střední v množném čísle

Všechna stavení i zvířecí obydlí byla zahalena hustou mlhou.

Shoda přísudku s podmětem

1.3) podmět složen ze jmen v různých číslech

1.3.1) rod mužský životný ANO

Richard, Eva a vypůjčená štěňata zničili babičce záclony.

1.3.2) rod mužský životný NE

Psací stroj, násadky a pera byly pokryty prachem.

1.3.3) jména rodu středního, zároveň alespoň jedno v singuláru

Housata a kotě se honily na dvorku.

Shoda přísudku s podměttem

v podmětu několikanásobném:

(A) je jméno rodu mužského životného  **-i**

(B) jsou pouze jména rodu středního v množném čísle  **-a**

neplatí-li (A) ani (B)  **-y**

Shoda přísudku s podměttem

2) Přísudek předchází podmětu

a) lze se řídit pravidlem o přednosti rodů

Ze zábavy zmizeli Gabriela, Irena, Šárka i Pavel.

b) nebo se lze řídit podle jména, které je přísudku nejbližší

Ze zábavy zmizela Gabriela, Irena, Šárka i Pavel.

Shoda přísudku s podmětem

3) několikanásobný podmět s předložkou

a) lze se řídit pravidlem přednosti rodů

Dívky s chlapci tančili až do rána.

b) nebo se lze řídit jménem, které je v 1. pádě

Dívky s chlapci tančily až do rána.

c) předchází-li přísudek podmětu, je obvyklejší řídit se tím, co je blíž

Za jabloní stálo děvče s bernardýnem. Ulicemi se řítila auta s motocykly.

Shoda přísudku s podmětem

shoda podle smyslu

a) podmět nevyjádřený vyplývající z předchozího textu

Ty dívky byly úplně bezmocné. Co podle vás mohly dělat?

b) podmět vyjadřující počet/množství

Tisíce návštěvníků prošly každý den branami tohoto hradu, aniž

(tisíce) tušily/ (návštěvníci) tušili, že zde straší.

Shoda přísudku s podmětem

c) podmět označující skupinu mužů

Toronto Maple Leaves otočili vývoj utkání. (vs. „Javory“ z Toronto otočily vývoj utkání.)

d) všeobecný podmět

Hlásili, že bude špatné počasí.

- 1) Děvčata se z v_kendového v_letu vrátil_ nab_t_ dojm_.
- 2) Nab_l jsem dojmu, že snad začal zp_tovat svědomí.
- 3) Štěně a kotě odpočíval_ na zápraží.
- 4) Tele a kůzlata si spolu rád_ hrál_.
- 5) Pole a přilehlá stavení byl_ v žalostném stavu.
- 6) Na vhodném postupu se dohodl_ představenstvo i odbory.
- 7) Nad pasekou létal_ vážky a ptáci.
- 8) Slanečci nepatřil_ mezi jeho oblíbená jídla.
- 9) Na trhu se prodával_ i slanečky.
- 10) Kde jste se, děti, toulal_?
- 11) Když vaši rodiče byl_ ještě děti, zlobil_ úplně stejně jako vy.
- 12) Vyčítala mi, že jsem na naši svatbu nepozval bratrov_ přátele.

- 13) Davy mužů se pokoušel_ přejít v_sutý most.
- 14) V rádiu se zab_val_ rozsáhl_m_ požáry, které zachvátil_ Indonésii.
- 15) Ps_ bych v panelovém domě chovat nechtěl!
- 16) Josefov_ se u rybníka nejvíc líbil_ nenas_tné l_sky.
- 17) Stěhovav_ ptáci se vracejí do tepl_ch krajin.
- 18) Na kraji lesa stálo několik včel_ch úlů.
- 19) T_ry horsk_m_ cestam_ a pr_sm_ky nás již unavoval_.
- 20) Na zem_ ležel_ otep_ slám_.
- 21) Matka s chlapci s obavam_ pozoroval_, jak se sílící vítr prohání větrolam_.
- 22) Desítky lidí policii v_děšeně l_čil_, co všechno té noci v_děl_.
- 23) Ve skleněné v_tríně ležel_ prsteny posázené drahokam_.
- 24) Psov_ zuby se v_hružně bl_štěl_.